

Prioriteringar i bygningssamlinga til Ryfylkemuseet – eit forsøk

Roy Høibo

«Tingenes tilstand», Karmsund folkemuseum 17.09.2017

Ryfylkemuseet

KART: ELLEN JEPSON

Bakgrunn

- 2013: Behov for grundig gjennomgang av bygningsmassen med tanke på prioritering av vedlikehold, reparasjon og restaurering
- 2014: Behov for bedre samordning av vedlikehold og bruk av bygningssamlinga
- 2015: Tilskott til gjennomføring av «prioritering i bygningssamlinga» etter modell utarbeidd av Kulturrådet

Grunnlag for viktige vegval i ei utfordrande tid

- Endra rammevilkår:
 - Meir butikk
- Endra publikumsbehov:
 - Meir action
- Endra personale:
 - Generasjonsskifte

Mål

- Grunngitt prioritering av vedlikeholdsplanar
- Betre samkøying av forvaltning og bruk
- Kartlegging av kunnskapsgrunnlaget og behov for produksjon av ny kunnskap
- Definere bygningssamlinga i samfunnsrolla til museet

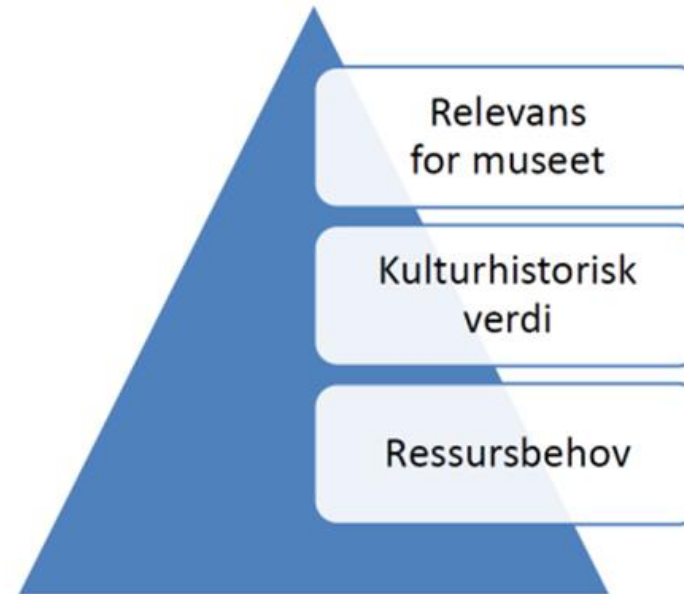
Metoden

Relevans (overordna -
leiarutfordring)

+ Kulturhistorisk verdi (potensiale –
samlingar og formidling)

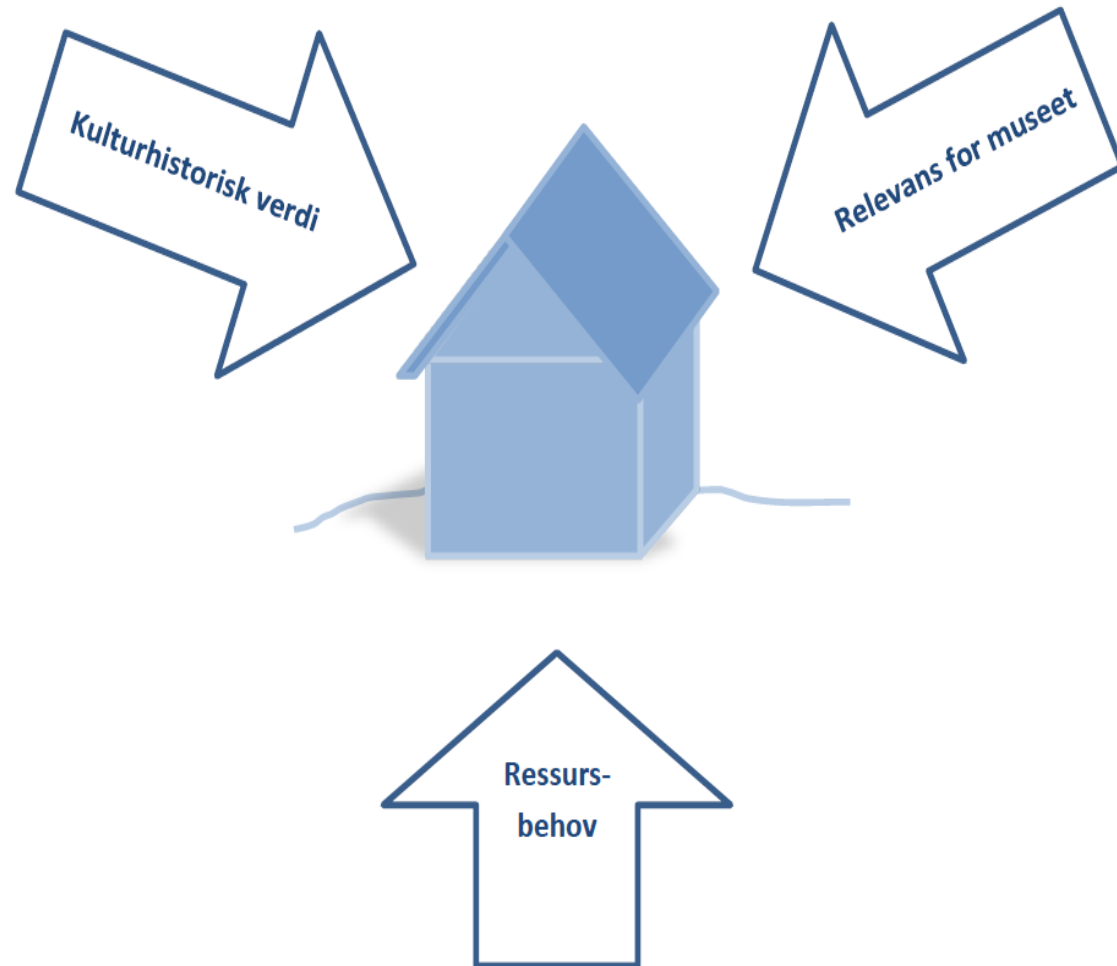
+ Ressursbehov/tilstand
(byggningsavdelinga)

= PRIORITET

Relevans

*Den verdien ein bygning har som bidrag til å realisere formålet
og oppfylle samfunnsrolla til museet*

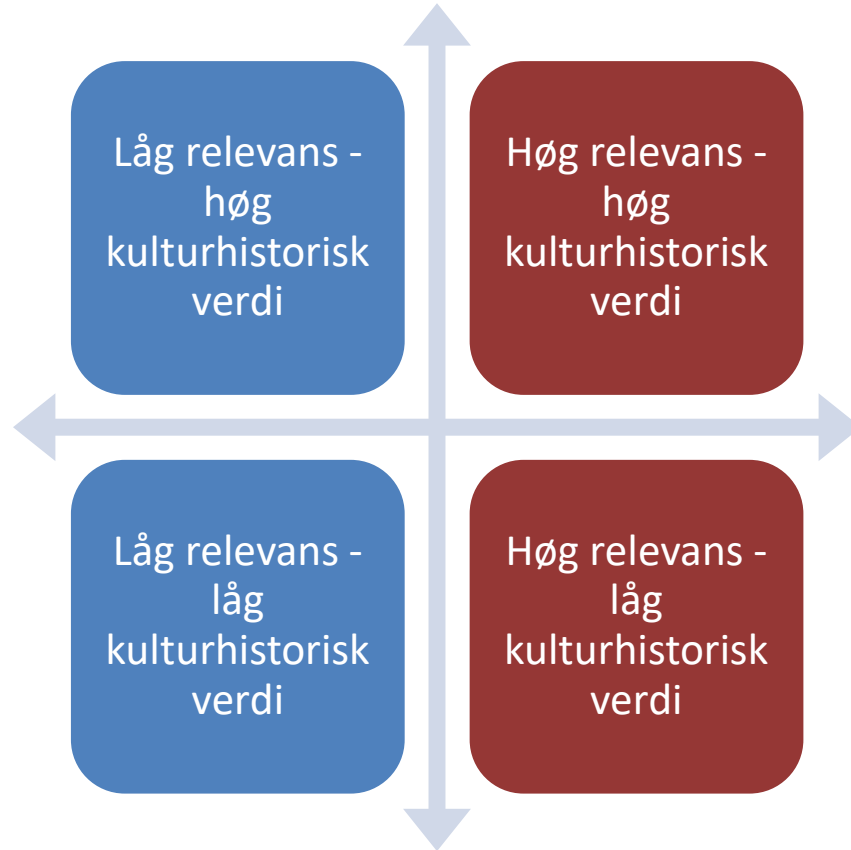

Prioritering – kulturhistorisk verdi

- Høg kulturhistorisk verdi har prioritet
- Viktig å vurdere konsekvensgrad for bygningar med høg kulturhistorisk verdi som er i dårleg stand

Prioritering - relevans

- Bygningar med både høg relevans og høg kulturhistorisk verdi er «stjerneobjekt» i samlinga.
- Alle bygningar med høg kulturhistorisk relevans må sikrast varig vern

SKJEMA FOR TILSTANDSVURDERING

Oddentunet, Nord-Østerdalsmuseet

Eitedalsstugua, Trysil Bygdetun

Bolstadbygningen, Domkirkeodden

Arbeidsoppgåver

- Synfaringar – registrering av tilstand

1. BYGNING (bruksnavn/nr./annet):

Sacquitne-låven fra Highlandville, Iowa

2. NÅVERENDE PLASSERING:

Migrasjonsmuseet, Ottestad

GPS- Koordinater

32V0615576
UTM 6741081

SKJEMA FOR TILSTANDSVURDERING AV BYGNINGAR

(Bygger på skjema utarbeidd av Anno museum, Hedmark. Jfr Norsk Standard NS-EN 16096:2012)

1. BYGNING (nr. og namn):

Stasjon

2. NÅVERENDE PLASSERING:

Kjøpe

GPS- Koordinater

3. BYGNINGSTYPE:

Våningshus	☐	Funksjon: Stasjon
Driftsbygning	☒	
Utmarksbygning	☐	
Annet	☐	

4. MÅL:

Oppmåling er ikkje ein del av tilstandsvurderinga ved Ryfylkemuseet

Målsatt plantegning:

5. GRUNNFORHOLD:

Jord

6. FYSISK MILJØ OG TERRENG:

Avstande i lyvet mot fjellveg. Tidlegare
mura for reparasjon, men av lyvet har fjellveg opp

Tidsforbruk utbedring (timer):

7. FUNDAMENT, MUR, KJELLER OG LUFTING:

Tilstand/ skader/ mangler:

Stor fukt ~~skader~~ st stasjonshull

Tidsforbruk utbedring (timer):

2

Materialliste:

8. Vegger:

Tilstand/ skader/ mangler:

Luft lekkasje på sørside (sørside) av dør mot fjellet
lekkasje sørside notestads

Tidsforbruk utbedring (timer):

Materialliste:

Kolv i sørstolpe mot nord-vest. Toppollen lita
ved mot mu over stolpen.

9. VINDDØR OG GANGE:

Tilstand/ skader/ mangler:

Stolpe mot nord-vest

Tidsforbruk utbedring (timer):

Materialliste:

10. YTTERDØRER:

Tilstand/ skader/ mangler:

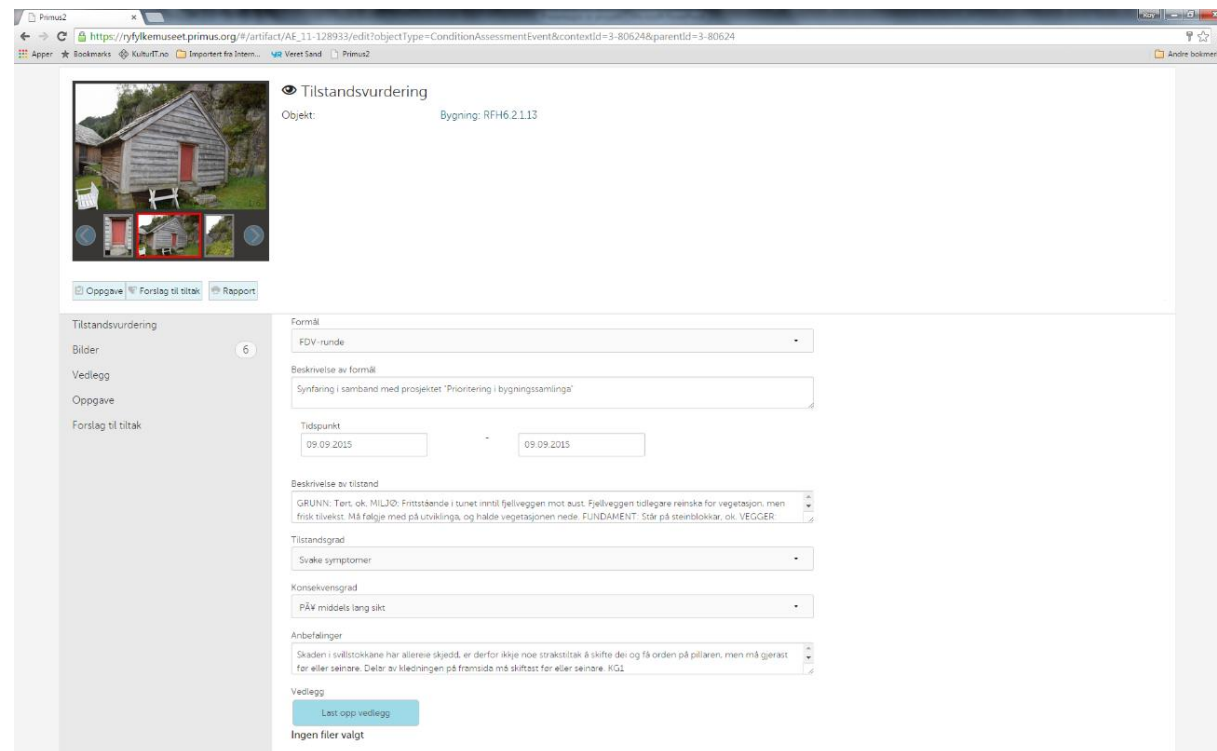
di. avul. notestade reparert
Kolv dørstolpe

Tidsforbruk utbedring (timer):

Materialliste:

Arbeidsoppgåver

- Synfaringar – registrering av tilstand
- Gjennomgang av avviksmeldingar og innlegg av tilstandsrapportar i Primus FDV (pilotversjonar)

The screenshot displays the Primus FDV web application interface. The browser address bar shows the URL: https://ryfylkemuseet.primus.org/#/artifact/AE_11-128933/edit?objectType=ConditionAssessmentEvent&contextId=3-80624&parentId=3-80624. The main content area is titled "Tilstandsvurdering" (Condition Assessment) and shows the object name "Bygning: RFH6.2.1.13".

On the left side, there is a navigation menu with the following items: "Tilstandsvurdering", "Bilder" (6), "Vedlegg", "Oppgave", and "Forslag til tiltak".

The main form contains the following fields and sections:

- Formål:** FDV-runde
- Beskrivelse av formål:** Synfaring i samband med prosjektet "Priorisering i bygningsamlinga"
- Tidspunkt:** 09.09.2015
- Beskrivelse av tilstand:** GRUNN: Terr. ok. MILJØ: Frittstående i tunet inntil fjellveggen mot aust. Fjellveggen tidlegare renske for vegetasjon, men frisk tilvekt. Må følge med på utvikling, og halde vegetasjonen nede. FUNDAMENT: Står på steinblokkar, ok. VEGGER:
- Tilstandsgrad:** Svake symptomer
- Konsekvensgrad:** PÅV middels lang sikt
- Anbefalinger:** Skaden i svillstokkane har allerede skjedd, er derfor ikkje noe straksstak å skifte dei og få orden på pillaren, men må gjerast før eller seinare. Deler av kleiningen på framsida må skiftast før eller seinare. RG2
- Vedlegg:** Last opp vedlegg (Ingen filer valgt)

Arbeidsoppgåver

- Synfaringar – registrering av tilstand
- Gjennomgang av avviksmeldingar og innlegg av tilstandsrapportar i Primus FDV (pilotversjonar)
- Gjennomgang av bygnings-, teiknings- og saksarkiv

Arbeidsoppgåver

- Synfaringar – registrering av tilstand
- Gjennomgang av avviksmeldingar og innlegg av tilstandsrapportar i Primus FDV (pilotversjonar)
- Gjennomgang av bygnings-, teiknings- og saksarkiv
- Vurderingar (inkluderte litteratur- og rapportlesing)

Bevaring av kulturminner
Tilstandsanalyse av fredete og verneverdige byggverk

Conservation of cultural property
Condition survey and report of built cultural heritage

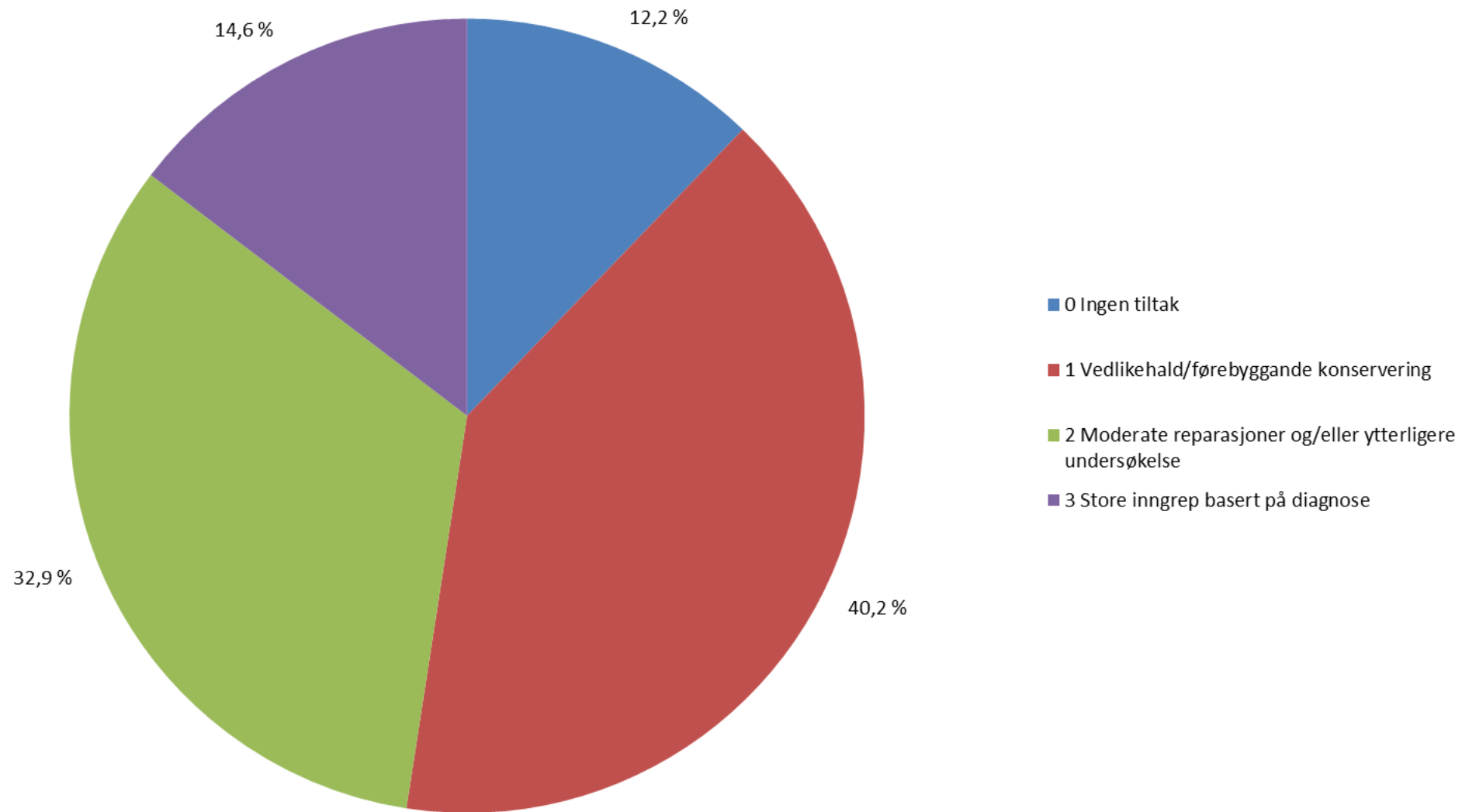
Tilstand

Tilstandsvurdering (TG 0 – TG 3)

+ Konsekvensgrad (risiko/kor mye hastar det) (KG 0 – KG 3)

= Tiltaksklasse (TK 0 – TK 3/A-D)

Tiltaksklasse

Ressursbehov

GRADERING AV AVVIKSREGISTRERINGAR				
KLASSE	AVVIK	TIDSFAKTOR	DAGSVERK	VEKESVERK
A	54	2	108	
B	59	10	590	
C	17	45	765	
D	3	130	390	
	133		1853	371

- Nøktern vurdering av etterslep
- Sum 371 vekeverk
- 9,3 effektive årsverk

Kulturhistorisk verdi

- Historieforteljande verdi
- Kunstnarisk/arkitektonisk verdi
- Kjeldeverdi
- Symbolverdi
- Opplevingsverdi
- Autentisitet
- Kontekst
- Miljøverdi
- Verdi for gjenstandssamling
- Bruksverdi/-potensiale

KULTURRÅDET	TIDLEGARE BRUK	I DENNE RAPPORTEN
	Aldersverdi	Aldersverdi
Historikk		Kunnskapsverdi
Karakteristika/eigenart/stil		
Funksjon		Funksjon
Byggemåte/materialbruk		Byggemåte/materialebruk
Grunnlag for innlemming i museumssamlinga		Grunnlag for innlemming i museumssamlinga
Sjeldan/representativ	Forekomstverdi	Sjeldan/representativ
Historiefortellande verdi	Formidlingsverdi/pedagogisk verdi	
Kjeldeverdi	Kunnskapsverdi	
Estetiske kvalitetar		Estetiske kvalitetar
Symbolverdi		Symbolverdi
Opplevingsverdi	Opplevingsverdi	Opplevingsverdi
Autentisitet	Verdien av det ekte	Autentisitet
Relasjon til samlinga/andre samlingar		Relasjon til samlinga
Miljøverdi	Miljøverdi	Miljøverdi
Verdi for gjenstandssamling		Verdi for gjenstandssamling
Dokumentasjon		Dokumentasjon
	Resussverdi	
Utviklingspotensialet		Utviklingspotensiale
	Tilgjengeleg	
Verdierklæring/konklusjon		Verdierklæring/konklusjon

PRIORITERING AV BYGNINGSSAMLINGA - VURDERING		
STAD	Viga	
BYGNING	Stabbur	
IDENTIFIKASJON	RFH6.2.1.13	
DATO (sist revidert)	09.09.2015	
SIGNATUR	rh	
FOTO (nye opptak)		
	OMTALE	KARAKTER
KULTURHISTORISK VERDI		
Aldersverdi	Vi kjenner ikkje alderen til huset. Det har merkar etter flytting.	
Funksjon	Stabbur	
Byggemåte/materialbruk	Laft, bordkledd på ei side	
Grunnlag for innlemming	Erverv av det gamle tunet i Viga til museumsformål var resultat av eit langvarig arbeid for å skaffe husrom for eit bygdemuseum. Rogaland folkemuseum var involvert i dette arbeidet, og overtok tunet i 1974 etter ei overgangstid i eiga til Hjelmeland kommune.	
Sjeldan/representativ	Vi har ingen samla dokumentasjon av stabbur i Hjelmeland, men antar at bygningen er representativ for stabbursfunksjonen på ein gard av denne storleiken.	
Kunnskapsverdi	Stabburet er vesentleg for å forstå levemåten på garden	
Estetiske kvalitetar		
Symbolverdi		
Opplevingsverdi	Som del av det tette tunet er huset ein vesentleg del av opplevinga ved å besøke tunet	
Autentisitet	Det er ikkje gjort vesentlege endringar med huset utanom det som har følgd av vedlikehald.	
Relasjon til samlinga	Stabburet er ein viktig del av tunet og fyller ein vesentleg funksjon i det gamle gardshushaldet.	
Miljøverdi		
Verdi for gjenstandssamling	Stabburet huser i dag ei reativ stor samling av ilåt og utstyr som blei brukt til oppbevaring og bearbeiding av mat.	
Dokumentasjon	??	
Utviklingspotensiale	Det har dei siste åra blitt lagt ned store ressursar for å restaurere bygningane i Viga, og museet tenkjer det er eit stort potensiale for å utvikle publikumsinteresse for Viga.	
Verdierklæring/ konklusjon	Stabburet står midt i tunet og er ein viktig del av dokumentasjonen av bygningsstrukturen på ein gard av dette slaget.	A
RELEVANS		
Formål	Vigatunet har stort potensiale som opplevingsstad, og	A

	som stad for formidling av bygnings-, kultur- og frukthistorie. Vi tenkjer at det særleg kan vera eit godt utgangspunkt for formidling av kunnskap om matproduksjon og livet til dei som produserer maten.	
Bruk	Viga har lenge hatt svake besøkstal. Men tunet ligg nærmare større befolkingskonsentrasjonar enn noen andre av våre museumstun, og det har eit grunnlag for formidling av ulike opplevingar og kunnskap. Utfordringa er tilkomsten til tunet og servicefasilitetane i tunet. Begge desse oppgåvene må det arbeidast med.	
Immateriell kulturarv	Bygningane i Viga er viktige dokument i arbeidet med å hente fram, dokumentere og vidareføre tradisjonskunnskap i handverksfaga. Spesielt med Viga er dei store helletaka. Det blir også arbeidd med prosjekt knytt til fyring på grue og takke, og tradisjonell takkebakst.	
Forskning	Viga er gitt omfattande omtale m.a. i Folk i Ryfylke 2007. Det er grunnlag for forskingsprosjekt knytt til m.a. frukthistoria.	
Økonomi	Med ei utvikling av publikumstilbodet bør Viga ha potensiale til å gi økonomiske bidrag til drifta av tunet.	
Konklusjon		A
RESSURSBEHOV		
Tilstandsgrad		1
Konsekvensgrad		1
Tiltaksklasse		1
Konklusjon		B

Utfordringar

- Alt er ikkje like relevant alle stader
- Overlappende kriterier
- Overlappende vurderingar
- Stort rom for skjønn i vurderingane
- Stort rom for skjønn i verdisettinga
- Upresis gradering av ressursbehov

RELEVANS: Bakken

- Viktig del av dokumentasjonen av husmannstida
- Utgangspunkt for forskning om husmannstida
- Vanskeleg å bruke i formidlinga
- Manglar publikumsfasilitetar
- Inga inntening
- Utgangspunkt for prosjekt om forskjells-Norge? («Våre nye husmenn»)

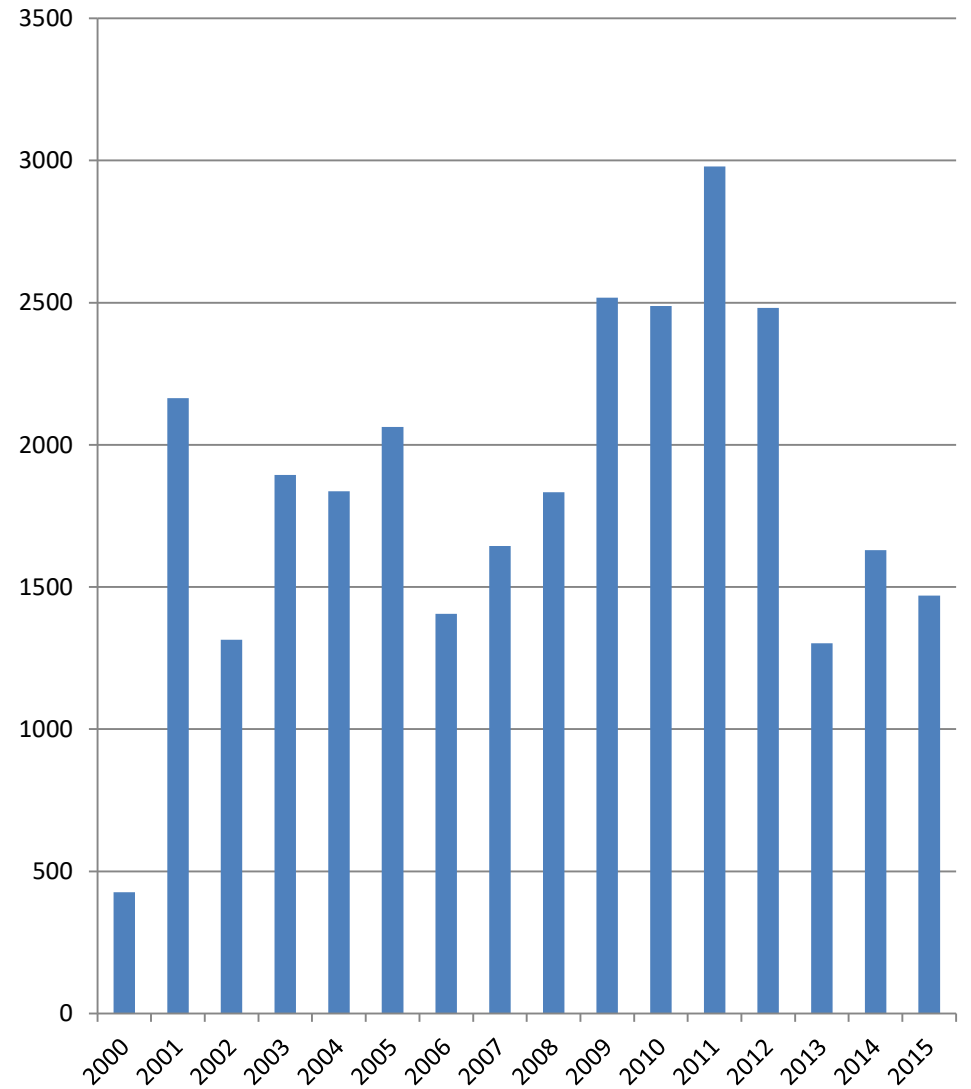
Kolbeinstveit – eit døme

- Delvis freda anlegg
- God autentisitet
- Varierte opplevingar
- God tilgjenge
- Store vedlikehaldsoppgåver
- Mangelfull skilting
- Avviklingsproblematikk
- Rekonstruksjon av hagen
- Revisjon av formidlingstema (brygging, hest)
- Kvalitetssikre vertskapsfunksjonen

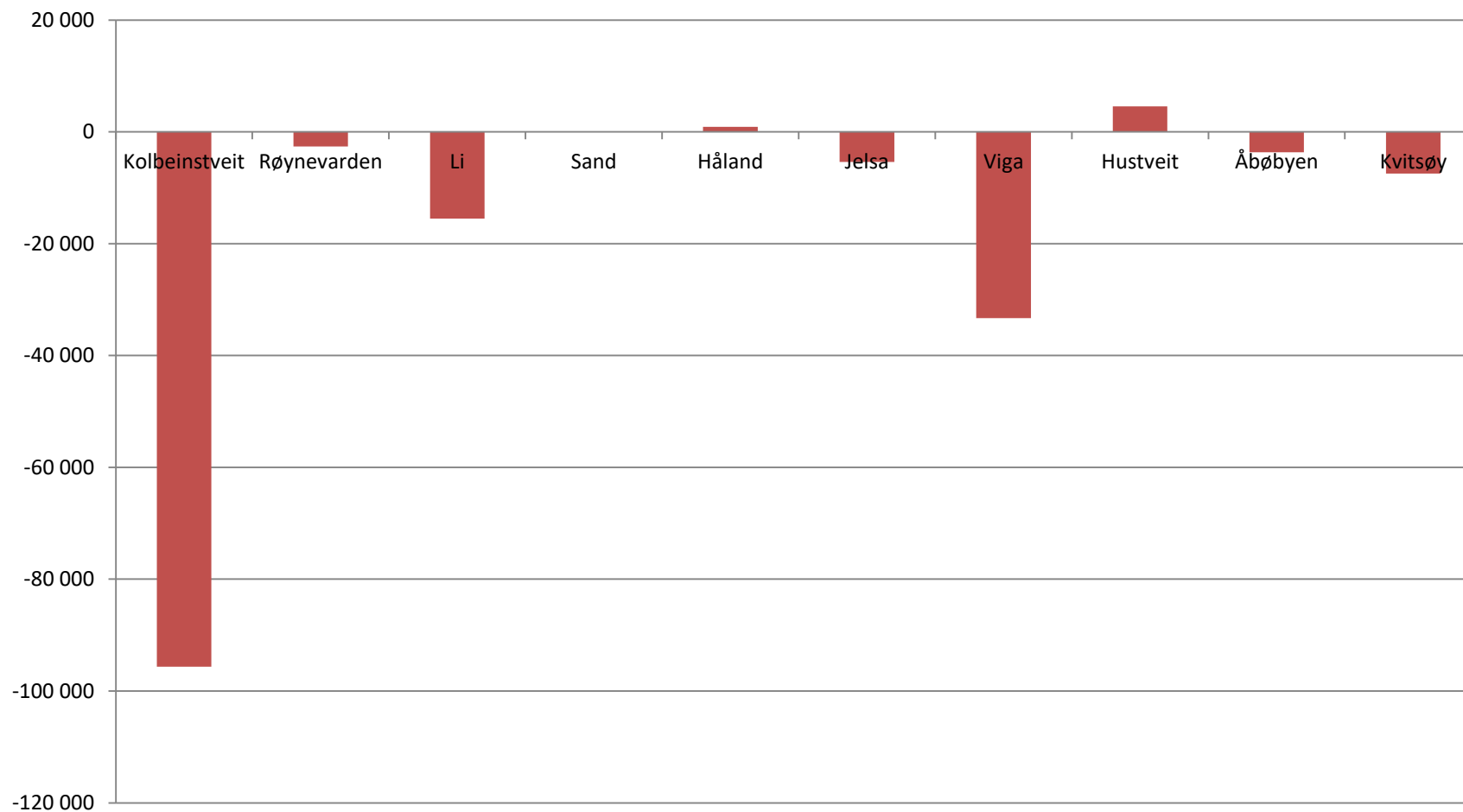

PRIORITERING KOLBEINSTEIT				
BYGNING	RELEVANS	KULTURH.VERDI	RESSURSBEHOV	PRIORITET
Guggedalsloftet	A	A	A	1
Stovehuset	A	A	C	2
Hesthuset	A	B	B	3
Løa	A	B	C	4
Smia	A	B	D	5
Naust	B	B	A	6
Eldhuset	C	B	B	7
Stabburet	C	B	C	8
Tørke	C	B	C	9
Kvernhus	C	B	D	10
Badstova	C	B	D	11
Vassrenner	C	B		12
Brygge	C	D	A	13
Trøskjeverkhus	D	D	B	15
Stølsbua	D	D	D	16
Røsselistova	D	D	D	14
Hjulhus	D	D	D	17

Besøk Kolbeinstveit 2000-2015

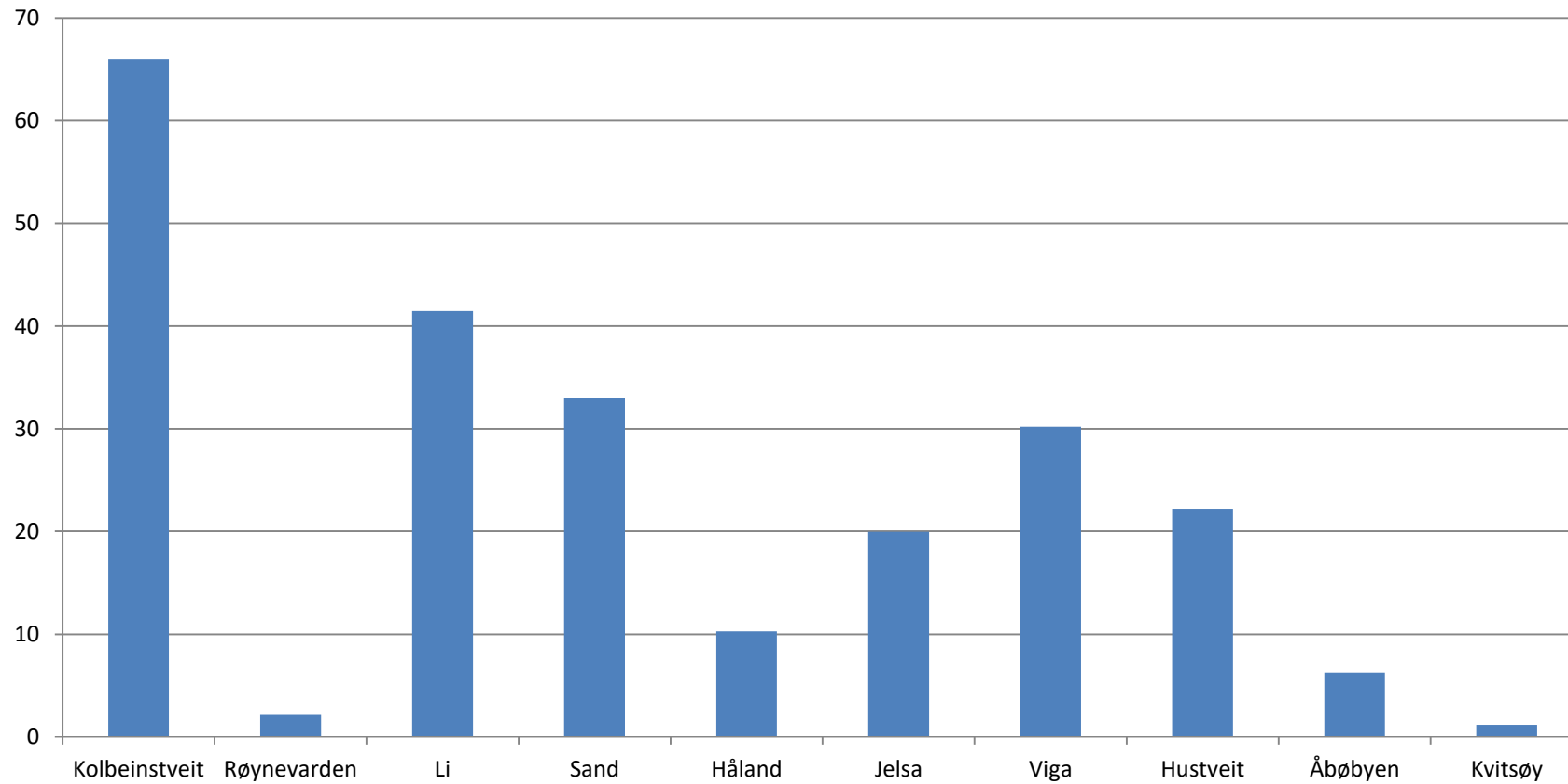

Bruksverdi – resultat sesongdrift

Bruksverdi - inntening

Inntekter pr. besøkande

Kolbeinstveit – potensiale

- God lokal forankring
- God lokalisering – midt i leia
- Delvis freda bygningar
- Liv i tunet (arrangement, dyr, servering)
- Samarbeid med Suldalsdampen
- 2500 – 3000 besøkande fleire år

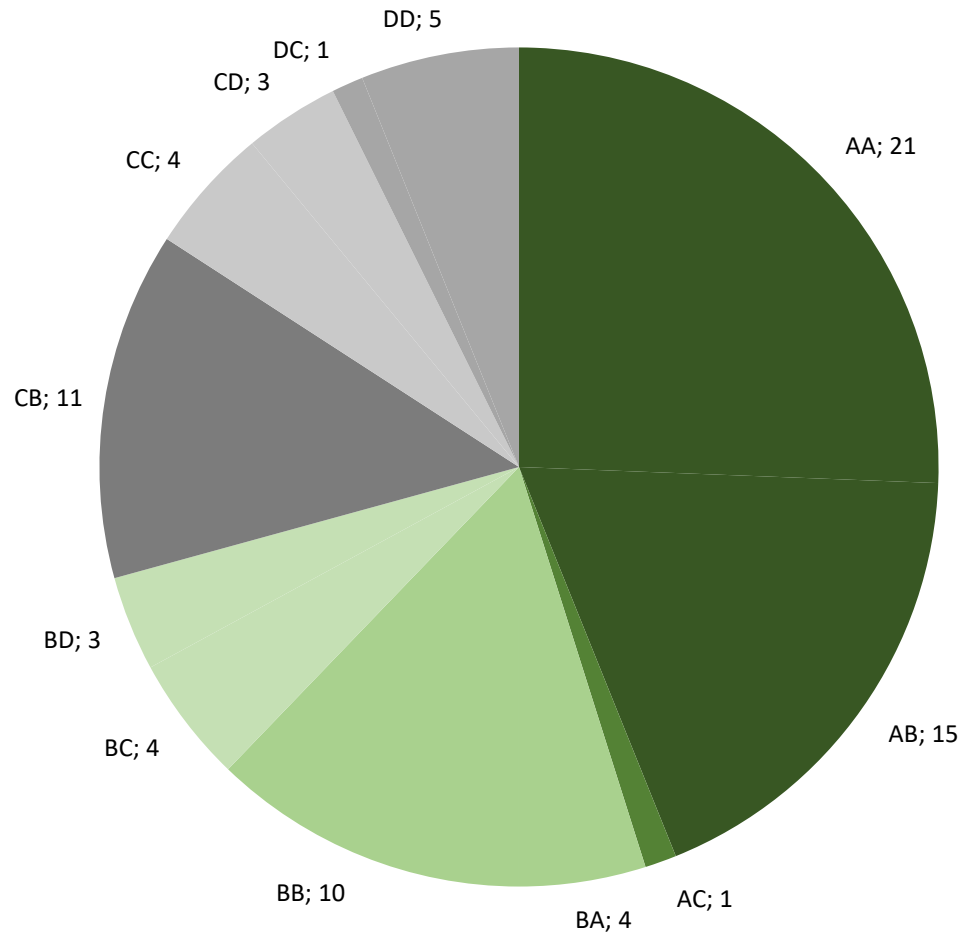

Kolbeinstveit – oppgåver

- I gang med:
 - Istandsetting av husa
 - Restaurering av smia
 - Rekonstruksjon av hagen
- Mulege nye tiltak:
 - Revisjon av utstillingar
 - Utvikle marknadsdagen
 - Nye (digitale) forteljingar
 - Betre skilting (og flagging)
 - Førebuing Suldalsdampen

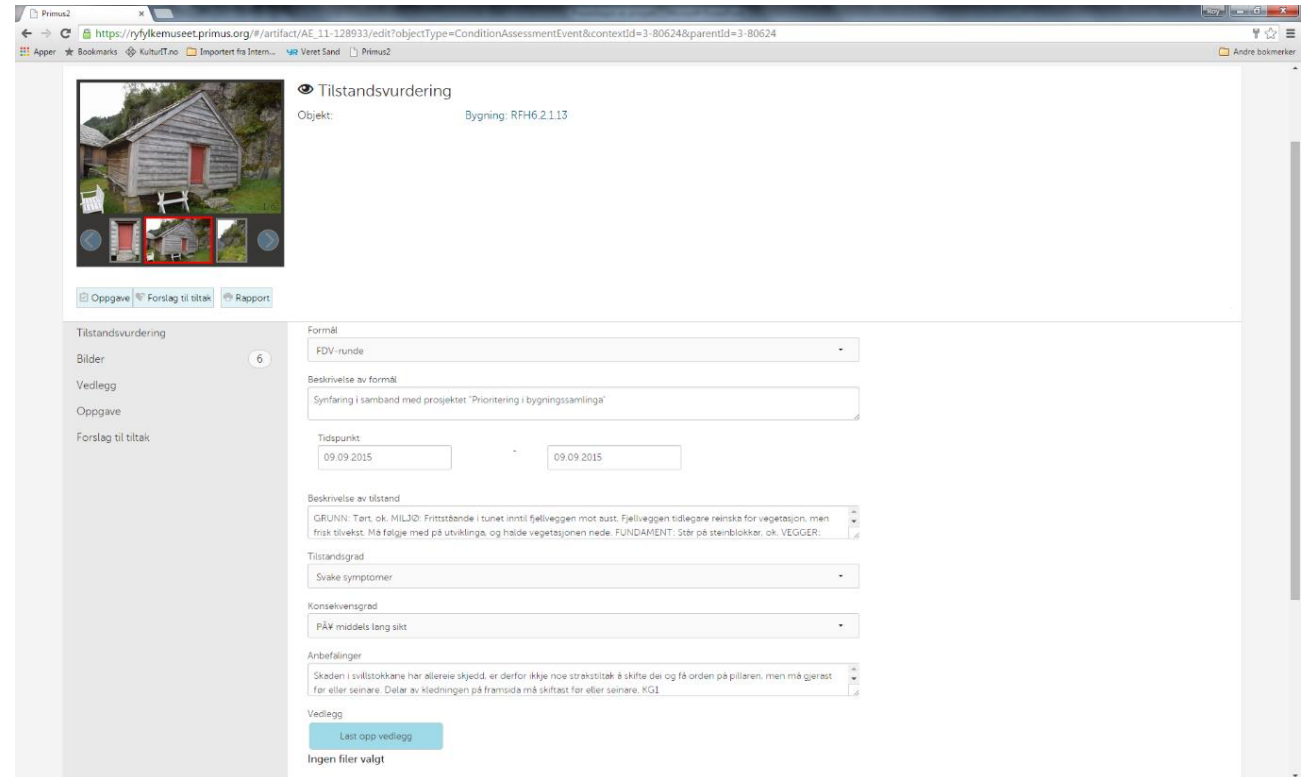
Prioritering enkeltbygninger

- Stort tal bygninger med høg relevans og høg kulturhistorisk verdi
- Varierende verdisetting innafor same anlegg
- Behov for prioritering på anleggsnivå

Resultat

- Oppdatert tilstandsvurdering i Primus FDV

The screenshot displays the Primus2 web application interface for a condition assessment. The browser address bar shows the URL: https://ryfylkemuseet.primus.org/#/artifact/AE_11-128933/edit?ObjectType=ConditionAssessmentEvent&contextId=3-80624&parentId=3-80624. The page title is "Tilstandsvurdering" (Condition Assessment).

Objekt: Bygning: RFH6.2.113

Formål: FDV-runde

Beskrivelse av formål: Synfaring i samband med prosjektet "Prioritering i bygningsamlings"

Tidspunkt: 09.09.2015 - 09.09.2015

Beskrivelse av tilstand: GRUNN: Tert. ok. MILJØ: Frmstånnde i tunet inntil fjellveggen mot aust. Fjellveggen tidligere renska for vegetasjon, men frisk tilvekst. Må følge med på utvikling, og halde vegetasjonen nede. FUNDAMENT: Står på steinblokkar, ok. VEGGER:

Tilstandsgrad: Svake symptomer

Konsekvensgrad: PÅV middels lang sikt

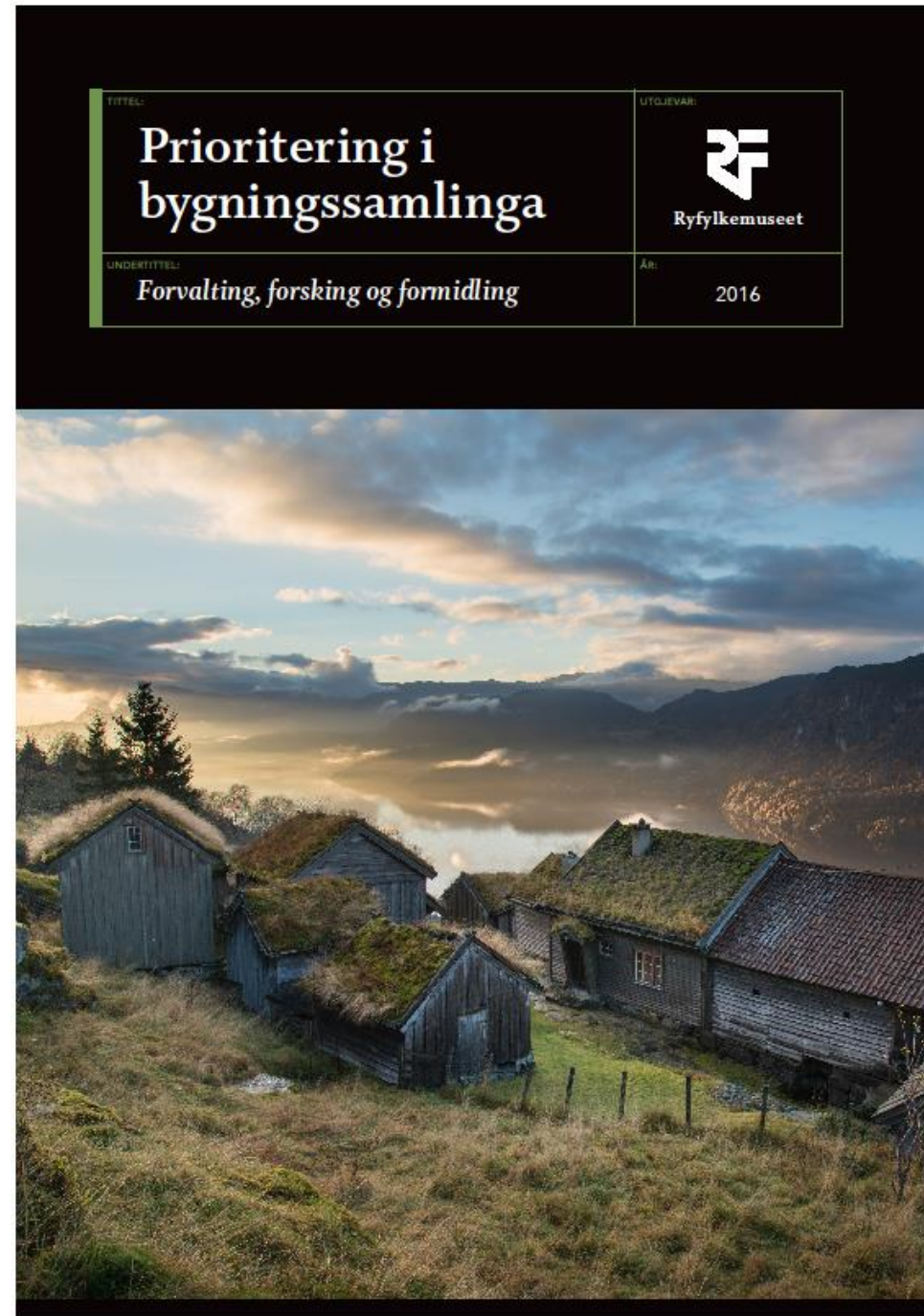
Anbefalinger: Skaden i svillstokkane har allerede skjedd, er derfor ikkje noe strøktiltak å skilte dei og få orden på pillaren, men må gjerast for eller seinare. Delar av kleidningen på framsida må skiftast for eller seinare. KGI

Vedlegg: Lest opp vedlegg

Ingen filer valgt

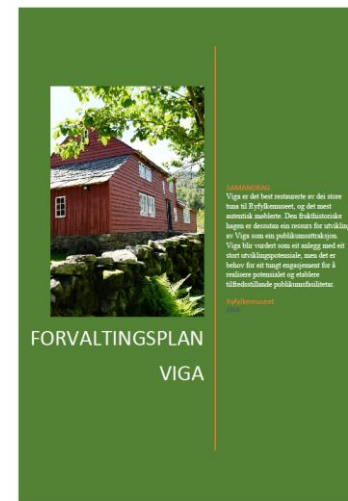
Resultat

- Oppdatert tilstandsvurdering i Primus FDV
- Rapport med vurdering av kulturhistorisk verdi og relevans

Resultat

- Oppdatert tilstandsvurdering i Primus FDV
- Rapport med vurdering av kulturhistorisk verdi og relevans
- Forvaltningsplanar for prioriterte anlegg

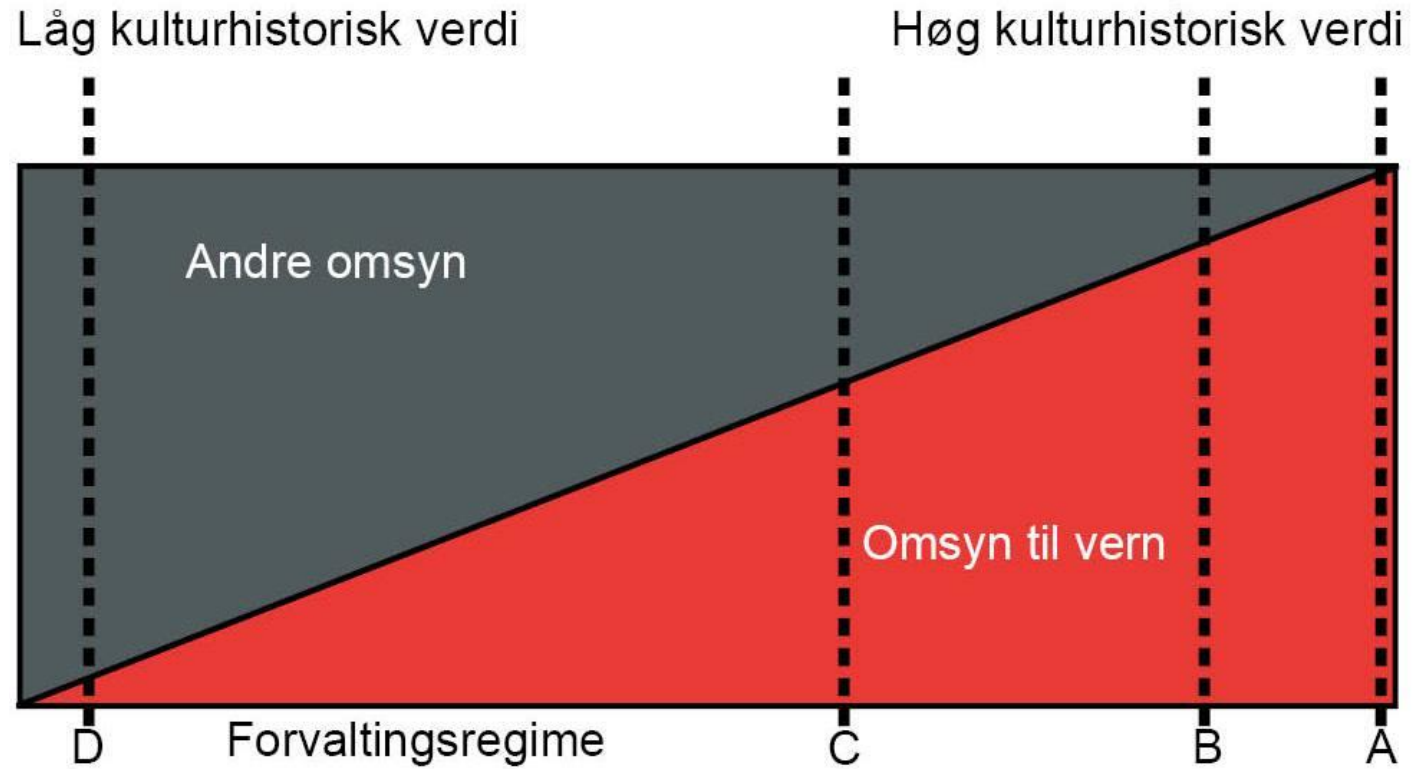

Oppfølging

- Tverrfagleg koordinering
- Handlingsprogram
- Årsplanar
- Gjennomføring

Forvaltingsregime

Implementering

- Overordna leiaransvar
- Tverrfaglege handlingsprogram (bevaring, forskning, formidling)
- Forvaltingsplanar på anleggs- og bygningsnivå

Konklusjonar

- Nyttig verktøy for systematisk gjennomgang av bygningssamlinga
- Må vurdere kriteria for relevans og kulturhistorisk verdi ut frå egne behov
- Må kvalitetssikre tilstandsvurderinga
- Krev forankring i leiinga og i tverrfaglege forum

TITTEL: Prioritering i bygningssamlinga	UTGJEVAR: Ryfylkemuseet
UNDERTITTEL: <i>Forvaltning, forskning og formidling</i>	År: 2016

roy.hoibo@ryfylkemuseet.no